

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

המערער

פלוני

-

המשיב

המוסד לביטוח לאומי

לפני: סגן הנשיאה אילן איטח, השופטת לאה גליקסמן, השופטת סיגל דוידוב-מוטולה
נציג ציבור (עובדים) מר אמיר ירון, נציג ציבור (מעסיקים) מר עמית שטרייט

בשם המערער: עו"ד טל בן משה
בשם המשיב: עו"ד מלכה קריצמן

פסק דין

השופטת סיגל דוידוב-מוטולה

1. לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי בנצרת (השופט טל גולן ונציגי הציבור מר אברהם אלוק ומר עזרא מועלם; בי"ל 14-09-19236), בו נקבע כי בדין קבע המוסד לביטוח לאומי שהמערער הוא תושב ישראל, ומשכך נדחתה תביעת המערער כנגד חיובו בדמי ביטוח.

התשתית העובדתית

2. המערער נולד באזרבייג'ן בשנת 1973. המערער אינו יהודי והוא בעל אזרחות אזרית.

3. בחודש אפריל 1999 הגיעו המערער ואשתו לביקור בישראל, כתיירים. אשתו של המערער יהודייה ויש לה קרובי משפחה בארץ, ובמהלך הביקור קיבלו בני הזוג החלטה לעבור להתגורר בישראל. בהתאם נרשם המערער כעולה בחודש יולי 1999, ובהמשך קיבל אזרחות ישראלית (שלא פגעה באזרחותו האזרית).

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

4. בשנת 2003 רכשו בני הזוג דירה ביוקנעם, בה מתגוררת עד היום אשתו של המערער יחד עם שלושת ילדיהם (ילידי השנים 1997, 2000, 2007). עם זאת המערער עצמו בחר בשלב זה לעבור לרוסיה, ומאז שנת 2003 ועד היום (או לפחות עד מועד הדיון בפנינו) הוא מתגורר במוסקבה, ומגיע מעת לעת לבקר את משפחתו בישראל. במקביל לכך מגיעים אשתו וילדיו לבקרו ברוסיה מדי שנה.
5. המערער עובד "כמנהל בעבור חברה זרה תושבת רוסיה" (סעיף 19 לתצהירו) וכן עבד ברוסיה בחלק מהתקופה עבור חברות ישראליות. בנוסף הוא "עוזר פרלמנטרי של התאחדות העמים של רוסיה" (סעיף 20) ופעיל פוליטית בהתנדבות עבור נשיא דאגסטן (רפובליקה בדרום הפדרציה הרוסית). המערער היה ועודנו המפרנס העיקרי של משפחתו. למערער ואשתו חשבון בנק משותף בישראל (וייתכן ששני חשבונות). למשפחה שני כלי רכב בישראל - האחד רשום על שם המערער והשני על שם אשתו.
6. ביום 4.7.10 הגיע המערער לסניף קופת החולים "מכבי" לצורך ביצוע בדיקה, אך נמסר לו על ידי נציגי הקופה כי אינו "תושב" ולכן אינו זכאי לקבלת שירותי בריאות. ביום 22.7.10 הגיע המערער לסניף המוסד לביטוח לאומי (להלן: **המוסד**) בעפולה; ברישומי המוסד מצוינים פרטי הביקור מאותו יום במילים הבאות - "היה פה, קיבל שאלון תושבות. טוען שגר בארץ עם משפחתו, נוסע לחו"ל לצורכי פרנסה". לטענת המערער, לא מילא את שאלון התושבות שכן הוסבר לו על ידי פקידת המוסד (גבי ליילה מקוב, מנהלת תחום בכירה גבייה וביטוח) שאינו תושב נוכח מספר הימים בהם הוא שוהה בחו"ל, והוא קיבל זאת. בהתאם, רכש המערער ביטוח פרטי של "מכבי" לתושבי חוץ ("דרכונאי"), שנכנס לתוקף רטרואקטיבי מיום 1.7.10 (1/ת).
7. ביום 24.6.13 מילאה אשתו של המערער, בסיוע פקידת המוסד, "שאלון לקביעת תושבות לשוהה בחו"ל" עבור המערער, וציינה בו כי מאז שנת 2003 בעלה שוהה בחו"ל לצרכי עבודה וכי אינו רואה עצמו תושב. ביום 1.8.13 קבע המוסד על

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

בסיס שאלון זה כי יש לראות במערער כתושב ישראל. בהחלטה צוין כי "מטרת
השהייה בחו"ל לעבודה. בני משפחתו הקרובים (אישה וילדים) בארץ. מגיע
בתדירות גבוהה לארץ". כפועל יוצא מהחלטה זו, נשלחה למערער הודעת חיוב
בדמי ביטוח בסך של 15,432 ₪ בגין השנים 2005-2010 ו- 2013.

המוסד לא הסביר מדוע השנים 2011-2012, כמו גם השנים 2003-2004, לא
נכללו בדרישת החיוב, אך בתעודת עובד הציבור הראשונה שהוגשה על ידו מצוין
שבחודשים ינואר 2003 עד אוגוסט 2005 וכן מרץ 2011 עד דצמבר 2012 עבד
המערער אצל מעסיקים ישראליים, וניתן להניח כי כתוצאה מכך שולמו עבורו
דמי ביטוח בתקופות אלה.

8. לאחר שקיבל את דרישת החיוב, מילא המערער בעצמו שאלון לקביעת תושבות
ביום 7.11.13, והדגיש בו כי עזב את הארץ לרוסיה בשנת 2003 לצורך "הגירה"
לאחר שלא מצא את מקומו בארץ ולמעשה קליטתו כעולה לא צלחה. עם זאת
החלטת המוסד נותרה בעינה. המוסד הבהיר את שיקוליו, במכתבו מיום 2.4.14,
כדלקמן:

"עפ"י הצהרתו מיום 25.6.13 מטרת שהייתו בחו"ל הינה לצורך
עבודה, שהינה מטרה לגיטימית, כך שאפשר לשהות בחו"ל
ולשמור על התושבות. המערער (להלן במכתב: מר פלוני) עבד
כשכיר אצל מעסיקים ישראלים בתקופות 8/2003-1/2005 ו-
3/2011-12/2012. אשתו וילדיו מתחת לגיל 18 מתגוררים
בישראל, והם נחשבים ביחד עם מר פלוני כתא משפחתי, וככלל,
יש התאמה בין המעמד של חברי התא המשפחתי הזה.
מר פלוני מגיע לארץ לביקורים בכל חודש למס' ימים, מפירוט
כניסותיו ויציאותיו מהארץ עולה כי מחודש ספטמבר 2005 ועד
היום שהה בארץ כ- 40%... בבעלות מר פלוני חשבון בנק פעיל
בארץ".

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

9. על החלטה זו הגיש המערער את תביעתו לבית הדין האזורי, וטען במסגרתה כי אינו תושב ישראל מאז שנת 2003 וכי יש לבטל את חיובו בדמי ביטוח.

פסק דינו של בית הדין האזורי

10. בפני בית הדין האזורי העידו המערער ומנהלת מחלקת גבייה וביטוח בסניף עפולה של המוסד, גבי עינת ספר (המוסד לא זימן לעדות את גבי ליילה מקוב). כן הוגשה בהסכמה מטעם המוסד הודעתה של אשת המערער בפני חוקר המוסד. לאחר שקילת הראיות שוכנע בית הדין כי לא הובאה הצדקה להתערב בהחלטת המוסד לפיה המערער הוא תושב ישראל. בית הדין הבהיר כי המבחן המרכזי לבחינת תושבות לפי ההלכה הפסוקה הוא מבחן "מרכז החיים", כאשר "גם בהינתן זיקות מהותיות לחו"ל, עדיין ייתכן כי קשריו של המבוטח/ת לישראל ייוותרו על כנם, וזאת כאשר קיימת תשתית עובדתית המבססת מסקנה זו".

עוד הבהיר בית הדין כי בהתאם לפסיקה, יש לפעול להגמשת המונח "תושב ישראל" גם במצבים של שהייה ממושכת בחו"ל לצרכי עבודה, וזאת על רקע עידן הגלובליזציה, בו קיימת נידות תכופה. בהתאם נקבע, כי לא די בהשוואה בין מספר החודשים בהם שוהה המבוטח בישראל לעומת מספר החודשים בהם הוא שוהה בחו"ל, וניתן להכיר בתושבות גם במצבים גבוליים בהם מתגורר המבוטח רק כמחצית מזמנו בישראל, ככל שמבחני המשנה מלמדים על קיומן של זיקות מהותיות לארץ (עב"ל (ארצי) 83/06 ג'אן טייץ - המוסד לביטוח לאומי (2.6.09); להלן: עניין טייץ).

11. בית הדין הוסיף כי נטל ההוכחה בעניין התושבות נקבע לפי הצד הטוען לשינוי במצב (עב"ל (ארצי) 108/09 נאזי ג'ורג' רזק - המוסד לביטוח לאומי (7.4.10)). במקרה קודם שנדון בבית הדין הארצי, של אדם שנסע לחו"ל על מנת לעבוד ולחסוך כסף אך משפחתו נותרה בארץ כאשר הוא מקיים איתה קשר הדוק ורצוף - ראה בית הדין את שהותו בחו"ל כשיבה ארעית, והוא הוכר כתושב (דב"ע (ארצי) מא/065-0 כמיליא חורי - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע יב 304

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

(1981); להלן: עניין חורי; כפי שצוטט בהסכמה בעב"ל (ארצי) 386/99 אילנה דונייבסקי - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע לו 696 (2002); להלן: עניין דונייבסקי; עב"ל (ארצי) 28253-02-12 שמואל שפינט - המוסד לביטוח לאומי (18.6.13); להלן: עניין שפינט), כאשר המבחנים אמורים להיות זהים כאשר המבוטח מבקש להיות מוכר כתושב וכאשר הוא מבקש שלא להיות מוכר ככזה (כבענייננו).

12. בית הדין קבע כי בהתאם לתעודות עובד הציבור שהוגשו מטעם המוסד, ולא נסתרו, המערער שהה בתקופה שבמחלוקת כ - 40% מזמנו בישראל, לפי החלוקה הבאה: בשנת 2005 25% מזמנו (במהלך 9 ביקורים); בשנת 2006 30% מזמנו (ב - 13 ביקורים); בשנת 2007 45% מזמנו (14 ביקורים); בשנת 2008 43% מזמנו (12 ביקורים); בשנת 2009 47% מזמנו (13 ביקורים); בשנת 2010 44% מזמנו (15 ביקורים), ובשנת 2013 38% מזמנו (13 ביקורים). המערער אמנם הציג נתונים שונים במקצת לגבי ימי שהייתו בישראל, אך הפערים הם זניחים ואינם מצדיקים להכריע את הכף לכאן או לכאן. הנתונים מלמדים שנוכחותו של המערער בישראל בתקופה שבמחלוקת הייתה "משמעותית" שכן "כמעט מחצית מזמנו" הוא שוהה בישראל.

בית הדין התרשם כי "התובע בפועל 'נע ונד' בין בני משפחתו בישראל לעיסוקיו העסקיים ברוסיה. עם זאת, גם מבחינת הזיקות המשפחתיות (שהות המשפחה הגרעינית בארץ), וגם מבחינת הזיקות הכלכליות (רכב, דירה וחשבון בנק), לתובע יש זיקות מהותיות לישראל, שלא נותקו".

13. בית הדין פירט כי העובדות שאינן במחלוקת מלמדות כי "חלק משמעותי מהזיקות הכלכליות והמשפחתיות של התובע הינן בישראל" - כך משפחתו מתגוררת בישראל, וההחלטה המשותפת בינו לבין אשתו כי "יחזור לאזרבייג'ן לעבוד שם ויפרנס אותנו משם" (כלשונה של אשת המערער בהודעתה לחוקר המוסד) לא ניתקה את הקשר ביניהם ואשתו הדגישה כי "הוא בעלי לכל דבר". בהתאם, המערער מעביר את שכרו מעבודה לישראל לצורך פרנסת משפחתו; יש

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

לו חשבון בנק בארץ; וכן בית ורכב הרשומים על שמו, כאשר אשתו והילדים מתגוררים בארץ וכך גם אמה של אשתו העוזרת לה עם הילדים.

המערער אמנם טוען שהיגר לרוסיה, אך לא הוכיח כי מירב הזיקות שלו הן לרוסיה וכל שהוכיח הוא מגורים ברוסיה לצרכי עבודה. כך, המערער לא הציג כל ראיה המלמדת שיש ברשותו נכס ברוסיה או באזרבייג'ן, אלא העיד כי הוא מתגורר שם בדירות שכורות (לרבות שכירות ארוכת טווח משנת 2008 ואילך). עוד טען (מבלי להוכיח זאת במסמכים כלשהם) שקיבל דירה בירושה בבעלות משותפת עם אחותו, אך גם בכך אין כדי להוכיח ישיבת קבע ברוסיה וממילא אינו מתגורר בדירה זו. לכן לכל היותר, גם אם המערער הוא תושב רוסיה, מדובר בתושבות "כפולה" שאינה שוללת את קשריו המהותיים לישראל.

14. אשר להיבט הסובייקטיבי ציין בית הדין, כי בשאלון הראשון שמילאה אשתו של המערער כתבה כי הוא מתגורר ברוסיה לצרכי עבודה, וגם לחוקר המוסד אמרה כי בעלה עזב לרוסיה בשל צורך כלכלי ונוכח קשיי הפרנסה בארץ. רק בשאלון השני, אותו מילא המערער לאחר שהתייעץ עם עו"ד, תיקן את ההצהרה וציין כי מטרת שהייתו בחו"ל היא הגירה. עם זאת מחקירתו עלה כי ראה עצמו כתושב, ובהתאם תיאר את המקרה בו הגיע בשנת 2010 לקבלת שירות רפואי ונאמר לו "שאתה לא קיים במערכת ואין לי שום זכות להשתמש בשירותי הרפואה בארץ". התשובה לא סיפקה את המערער ובהתאם פנה לסניף המוסד בעפולה על מנת לבדוק את מעמדו, כאשר לדבריו נאמר לו שאינו תושב לפי מספר הימים בהם הוא שוהה בחו"ל ולכן "לא רציתי להתעסק עם הביורוקרטיה הזו, הסתובבתי ונסעתי. הם אמרו שאני לא תושב, אז אני לא תושב... היא אמרה לי שאני יכול להישאר עם הדרכון ולהיות אזרח אבל לא תושב, אמרתי לה שזה מתאים לי".

בית הדין הסיק מכך כי "במעמד אותה פגישה התובע אכן סבר שהינו תושב ישראל, והראיה היתה שהוא טרח לפנות לסניף הנתבע, וזאת כדי לקבל הסבר לפשר התשובה שנמסרה לו בסניף קופת החולים...". בית הדין הוסיף כי

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

הזכאות לשירותי בריאות, לפי ההסבר שנתנה פקידת המוסד, פוקעת למי שנעדר מישראל 183 ימים ברצף ולכן פקעה גם לגבי המערער, אך אין בכך כדי ללמד שאינו תושב. עוד הסיק בית הדין מתשובת המערער כי החלטתו לשהות פרקי זמן ארוכים יותר ברוסיה נבעה מטעמים כלכליים.

15. נוכח כל האמור לעיל, קבע בית הדין כי בצדק קבע המוסד שהמערער הוא תושב ישראל, ולא עלה בידו להוכיח כי לא היה תושב בתקופה שבמחלוקת. כאמור לעיל, התקופה שבמחלוקת הוגדרה כתקופה שבין ספטמבר 2005 למרץ 2013, למעט השנים 2011 ו- 2012.

טענות הצדדים בערעור

16. המערער טוען כי אינו יהודי, אינו דובר את השפה העברית, אינו חלק מהתרבות הישראלית, וכל הקשר שלו למדינת ישראל מתמצה במגוריו בארץ משך כארבע שנים החל משנת 1999. בתקופה זו אמנם ניסה להשתלב בארץ אך לא הצליח להתערות בה מבחינה חברתית, ואף לא מצא עבודה ראויה לכישוריו. לאור זאת, החליט בשנת 2003 לעזוב את ישראל ולהעביר את מרכז חייו לרוסיה, כאשר לא ראה עצמו כמי שנוסע לעבוד לתקופה מוגבלת מתוך מטרה לחזור, אלא להפך - החליט לעזוב את ישראל לצמיתות על מנת להגשים את עצמו ולמצוא עבודה ההולמת את כישוריו, השכלתו וניסיונו המקצועי.

בהתאם, המערער מתגורר במוסקבה ועובד בה מאז שנת 2003, ומאז 2008 מתגורר באותה דירה בשכירות ארוכת טווח. למערער רישיון נהיגה אזרי התקף גם ברוסיה; אשרת עבודה ברוסיה; וכן זכויות סוציאליות ברוסיה אותן צבר במהלך שנות מגוריו שם (המערער הגיש אישור לגבי צבירת הזכויות הסוציאליות, אך ללא תרגום). בנוסף למערער חשבונות בנק ברוסיה, קשרים חברתיים ענפים ברוסיה, משפחה המתגוררת ברוסיה ובחבר המדינות, הוא עוסק בפעילות ספורטיבית ברוסיה (באמצעות מנוי למועדון ספורט), ואף מעורה מבחינה פוליטית בחבר המדינות (יועץ פוליטי של נשיא דאגסטן ועוזר

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

פרלמנטארי של התאחדות העמים של רוסיה). כל העובדות הללו פורטו בתצהירו של המערער והוא כלל לא נחקר עליהן, וממילא הן לא נסתרו.

17. המערער טוען כי זיקותיו העיקריות - בכל הנוגע למקום המגורים, מקום העיסוק וההשתכרות הקבוע, שהייה פיזית רוב ימי השנה, וכן זיקותיו החברתיות, פוליטיות, אישיות ותרבותיות - הן באופן מובהק מחוץ לישראל. בנוסף, זיקותיו לישראל היו רופפות מלכתחילה, שהרי גדל והתחנך באזרבייג'ן, שם למד את תארייו האקדמיים, שם מתגוררת משפחתו המורחבת, ולפני שעבר לישראל שימש בתפקיד בכיר כגזבר הבנק המרכזי באזרבייג'ן. ממילא, אינו דומה לאדם "אשר גדל בישראל, התחנך במוסדות הלימוד שלה, שירת בצה"ל, שאב מתרבותה במשך עשרות שנים, ולזהותו קשר בל יינתק עם מדינת ישראל". למערער אין זיקה לאומית-ציונית או רוחנית-הלכתית לארץ, למדינה ולחברה הישראלית. בהתאם, המעמד שרכש בשנת 1999, בשל היותו נשוי לאישה יהודייה, היה רופף מלכתחילה ובהתאם גם ניתן להמירו בקלות.

המערער סבור כי זיקותיו כיום לארץ הן זניחות: חשבון הבנק משותף לו ולאשתו כיוון שהיא מתגוררת בישראל ואף אין מחלוקת כי היא נתמכת כלכלית על ידי המערער, כך שהחשבון משמש לו לצורך משלוח כספים לצרכי המחיה של משפחתו. הרכב הרשום על שם המערער הוא רכב משנת ייצור 2001, שנרכש על ידו כאשר התגורר בארץ, ובוודאי שאינו מהווה אינטרס כלכלי משמעותי. אשר לדירת המגורים שנרכשה טרם עזיבתו את הארץ - היא משמשת למגורי אשתו וילדיו, ואין תמיהה כי ביקש לדאוג לבני משפחתו למקום מגורים קבוע אפילו אם אינו גר עמם. כל האינטרסים הכלכליים בישראל קיימים אם כך מהתקופה בה היה תושב ישראל, וקשורים בעובדה שמשפחתו חיה בישראל. זיקות זניחות אלה אינן יכולות לעמוד מול שורת הזיקות שפורטה לעיל, כמו גם הפן הסובייקטיבי הברור, המלמדים כי המערער אינו תושב ישראל.

18. המערער מציין כי למרות המרחק הגיאוגרפי החליטו הוא ואשתו להמשיך בחיי הנישואין, כאשר העולם המודרני וההתפתחויות הטכנולוגיות מאפשרים זאת.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

בהתאם, המערער מגיע לבקר את משפחתו בארץ, ובני משפחתו מגיעים מדי פעם לבקרו ברוסיה, אך שמירת חיי המשפחה אינה מלמדת כי גם מרכז חיו של המערער מצוי בישראל. כך נקבע במפורש בע"א 4862/13 **פקיד שומה כפר סבא נ' ספיר** (20.5.14; להלן: **עניין ספיר**), בו נקבע כי אזרח ישראלי, שעזב את ישראל לטובת סינגפור ורכש שם זיקות רבות, אינו תושב הארץ לצרכי מיסוי - הגם שאשתו ובנותיו נותרו בישראל. בית המשפט העליון אף הדגיש באותו עניין, לגבי מגורי המשפחה הגרעינית בארץ, כי "**המציאות מלמדת כי יש משפחות אשר בוחרות לחיות אחרת ועל כן אף שמדובר בנתון משמעותי... הוא לבדו אינו יכול להכריע את הכף**".

19. המערער טוען עוד כי נטל ההוכחה בדבר תושבות מוטל לפי הפסיקה על "**הטוען לקיומה**" (עניין **דונייבסקי**; עניין **שפינט**), והדבר מוצדק גם בהתחשב בכך שהטוען לתושבות דורש בדרך כלל קצבה כלשהי מכוחה. בענייננו, הוא אינו מבקש דבר מהמוסד אלא המוסד הוא שהטיל עליו חיוב כספי ולכן הנטל עליו להוכיח את ההצדקה לכך. למרות זאת, הטיל בית הדין את נטל השכנוע על כתפיו ללא סיבה.

המערער מדגיש כי גם המוסד עצמו סיווג אותו כמי שאינו תושב ישראל, ויצר כלפיו מצג כאמור, וכראיה כי לא יכול היה לקבל שירותי בריאות כאשר ביקש זאת בשנת 2010. לאור זאת רכש ביטוח פרטי כתושב חוץ, ועובדה זו אינה מלמדת על ניצול הזכות לשירותי בריאות כתושב ולא ניתן להסיק ממנה על זיקה לישראל, אלא להיפך. במהלך הדיון הבהיר ב"כ המערער כי המערער לוקח בחשבון שככל שערעורו יתקבל תידרש אשתו לשלם דמי ביטוח (ככל שאינה משלמת אותם כבר כיום), וכן שהיא עלולה חס וחלילה להפסיד קצבת שאירים, ולמרות זאת הוא עומד על ערעורו.

20. המוסד תומך בפסק דינו של בית הדין האזורי, מטעמיו, וסבור כי אין הצדקה להתערבות ערכאת הערעור בממצאיה העובדתיים של הערכאה הדיונית שנקבעו על בסיס התרשמותו של בית הדין מעדות המערער. המוסד טוען כי קביעת

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

תושבות לצורך חוק הביטוח הלאומי נעשית על ידי המוסד באופן עצמאי, וכי אין ללמוד לצורך כך מהגדרת "תושב" בחוקים אחרים, לרבות מהפסיקה העוסקת בהגדרת התושבות לצורך פקודת מס הכנסה. עניין ספיר אינו רלוונטי לפיכך, וגם אם היה רלוונטי - אינו מלמד דבר לענייננו שכן באותו מקרה הוכיח הנישום כי הוא חי בנפרד מאשתו שנותרה בישראל. בנוסף, ובשונה מעניין ספיר, ילדיו של המערער קטינים והחלטתו להשאירם בישראל מלמדת כי ראה גם את מרכז חייו שלו בארץ.

המוסד מוסיף כי צדק בית הדין קמא בהטילו את נטל השכנוע על המערער, אשר מבקש לשנות את מעמדו מ"תושב" (מעמד שלא היה במחלוקת בין השנים 1999-2003) ל"לא תושב" (עב"ל (ארצי) 65521-09-14 נג'אתי קואס - המוסד לביטוח לאומי (27.3.17)). המוסד מדגיש כי ויתור על תושבות משמעו בעקיפין ויתור על זכות לגמלאות, כאשר מבוטח אינו רשאי לוותר על זכויותיו (ע"א 255/74 המוסד לביטוח לאומי נ' אלמוהר, פ"ד כט(1) 11 (1974)).

21. המוסד סבור כי מרכז החיים ראוי להיבחן במסגרת התא המשפחתי, ובהתאם לאופן קרבתו ומחויבותו של המבוטח אליו. משכך, המקום בו נמצאים אשתו וילדיו של אדם, והוא זה הדואג לפרנסתם ומחייתם - זהו גם המקום בו נמצא "ביתו", גם אם אינו מתגורר שם פיזית (עניין חורי). התשתית העובדתית במקרה זה מלמדת על קשר הדוק ורצוף בין המערער למשפחתו, לרבות ראיית המערער ואשתו את מערכת היחסים ביניהם כשל בני זוג נשואים לכל דבר; ילד שנולד לאחר עזיבת המערער את הארץ; דאגה בלעדית של המערער לפרנסת משפחתו (אשתו אינה עובדת); וביקורים תכופים מאוד של המערער בישראל (אחת לחודש בממוצע). למערער אף דירה בארץ, כמו גם נכסים נוספים דוגמת חשבון בנק ורכב, והוא מתגורר בדירתו יחד עם משפחתו כאשר הוא שוהה בישראל ובה נמצאים גם חפציו.

לאור זאת, העובדה כי המערער החליט לעבוד בחו"ל, ובהתאם שוהה בה לצרכי פרנסה, אינה מלמדת על שינוי מרכז חייו. גם מספר ימי השהייה בחו"ל אינו חזות הכול. אשר לטענות המערער בדבר זיקות לרוסיה - אלו לא הוכחו, ולא

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

הוצגו מסמכים כלשהם המלמדים על רכוש בחו"ל, פיתוח עסקים בחו"ל ולמעשה גם לא על עבודה בחו"ל או שכירת דירה בחו"ל. המערער אף ממשיך להחזיק באזרחות ישראלית.

22. המוסד מוסיף כי הוצאת המערער מגדר הזכאים לביטוח בריאות בשל מספר הימים בהם שהה מחוץ לישראל נעשתה מכוח סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994 (להלן: **חוק ביטוח בריאות**), לפיו גם תושב ישראל ששוהה תקופות ארוכות בחו"ל אינו זכאי לשירותי בריאות אלא לאחר תקופת המתנה מסוימת. לכן אין בתשובה שקיבל המערער בשנת 2010 כדי ללמד שאינו "תושב". במהלך הדיון נשאלה ב"כ המוסד כיצד רואות רשויות המס את תושבות המערער, והשיבה כי "**מס הכנסה לא קבע שאינו תושב**". עם זאת המערער הבהיר כי בדו"חות המס מטעמו סיווג עצמו כמי שאינו תושב ישראל, מבלי שרשויות המס טענו אחרת.

דיון והכרעה

23. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים כפי שהובאו לפנינו בכתב ובעל פה, לפסק דינו של בית הדין האזורי ולכל חומר התיק, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לקבל את הערעור. שוכנעתי כי גם אם נצא מנקודת הנחה כי נטל השכנוע מוטל היה בנסיבות המקרה על המערער נוכח היותו תושב בתקופה שקדמה לתקופה שבמחלוקת - הכף נוטה לקביעה כי המערער לא היה "תושב" ישראל, לצורך חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה - 1995 (להלן: **החוק**), בתקופה מושא הערעור. כפועל יוצא מכך, אמור להתבטל חיובו של המערער בתשלום דמי ביטוח הנובע מהגדרתו כ"מבוטח" לצורך סעיף 335 לחוק (המוסד לא ניסה לטעון כי למערער חבות בתשלום דמי ביטוח גם אם ייקבע שאינו "תושב"). להלן אפרט את טעמי למסקנה אליה הגעתי.

24. כידוע, הזכאות לקבלת קצבאות מהמוסד תלויה, ככלל, בהיותו של אדם "תושב" ישראל. מכאן הצורך להגדיר מי ייחשב כ"תושב" לצורך החוק. נקודת המוצא

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

היא כי "מבחן התושבות, העומד בבסיס הזכאות לקבל גמלאות מכוחו, בא לבטא את הזיקה בין המבוטח למדינת ישראל ואת הסולידריות הפנימית בין תושבי המדינה" (עב"ל (ארצי) 23260-09-10 יוכי לפידות - המוסד לביטוח לאומי (29.4.13)). בהתאם נקבע, כי "לצורך הזכות לביטוח סוציאלי מלא, נדרשת זיקה מהותית ונמשכת לארץ... הזיקה היציבה בין המבוטחים לבין המדינה, אשר הינה פועל יוצא של התושבות, היא זו אשר יוצרת מחויבות מצד המדינה לתושביה" (עב"ל (ארצי) 344/09 אכלאס חלאק - המוסד לביטוח לאומי (31.1.13)).

25. המבחן שנקבע בהלכה הפסוקה לקביעת תושבות לצורך זכויות מכוח החוק הוא מבחן "מרכז החיים", הנבדק לפי "מירב הזיקות" (עניין טייץ). למבחן זה שני פנים - ההיבט האובייקטיבי, הבוחן היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינה פיזית, וההיבט הסובייקטיבי, הבוחן מה הייתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו - להבדיל משהות ארעית או זמנית (עניין דונייבסקי; עב"ל (ארצי) 363/09 עבדאללה חנין צלאח עזה - המוסד לביטוח לאומי (13.3.11); להלן: עניין עזה).

26. על מנת להגיע למסקנה עובדתית בדבר "מרכז החיים" ו"מירב הזיקות" יש לבחון את כלל הנסיבות העובדתיות. ביניהן ניתן למנות את הנסיבות הבאות: זמן שהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק וההשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו, ומטרת שהייה מחוץ לישראל, וכדוגמא - במקרים של לימודים, ריפוי או עבודה מטעם מעסיק ישראלי (עב"ל (ארצי) 57559-05-15 מאיר ששון - המוסד לביטוח לאומי (9.5.17); להלן: עניין ששון).

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

בנוסף לכך, ובעת יישום המבחנים, יש לקחת בחשבון את מהותה של הזכות הנדונה ותכליותיה (עניין עזה). זאת, כאשר "בחשבון סופי תקבע הזיקה למעשה; זיקה שלא היא בה מהזמניות או מהארעיות, וזיקה שיש בה להוכיח ראיית מקום שבתחום ישראל, כמקום ש'בו הוא חי', ש'זה ביתו'" (דב"ע (ארצי) מה/04-73 עיאדה סנוקה - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע יז 79 (1985)).

27. במקרה שלפנינו, בית הדין האזורי שוכנע על בסיס המבחנים האמורים כי המערער היה "תושב ישראל" בתקופה הרלוונטית, אך דעתי שונה. על בסיס העובדות שאינן במחלוקת (שכן בית הדין האזורי לא נדרש לקביעות מהימנות או לממצאים עובדתיים), אני סבורה כי המקרה אמנם גבולי אך הסממנים המעידים על שהות ארעית של המערער בארץ בתקופה שבמחלוקת עולים על הסממנים המצביעים על זיקה ישירה ומשמעותית מצדו לישראל באותה תקופה. משכך, הכף נוטה לקביעה כי המערער אינו "תושב", וכי אין לראותו על כורחו ובניגוד לרצונו כמי שאמור לקחת חלק ב"סולידריות הפנימית בין תושבי המדינה" שפורטה לעיל.

28. כפי שעולה מהעובדות שאינן במחלוקת, המערער נולד וגדל באזרבייג'ן, למד שם לימודים אקדמיים, נישא והיה חלק משוק העבודה בארצו. בגיל 26 הגיע ארצה כתייר עם אשתו היהודייה על מנת לבקר את קרובי משפחתה, ובני הזוג החליטו לנסות ולהשתקע בארץ. עם זאת, הניסיון לא צלח בכל הנוגע למערער, וארבע שנים לאחר מכן החליט לחזור לחבר המדינות ומאז הוא מתגורר ברוסיה באופן קבוע מזה כ- 15 שנה (וזאת להבדיל מעניין חורי עליו הסתמך בית הדין האזורי, בו היה המבוטח המנוח תושב ישראל שנים רבות, נסע לשנתיים לעבוד בחו"ל, ונשמעו ראיות על כוונתו לשוב ארצה בתום אותן שנתיים). לפי קביעתו העובדתית של בית הדין האזורי, כ- 60% מזמנו של המערער הוא שוהה מחוץ לישראל, וביקוריו בישראל הם תכופים אך קצרים ונועדו לבקר את אשתו וילדיו המתגוררים בארץ. המערער לא רק מתגורר ברוסיה כמקום מגוריו העיקרי אלא גם מועסק בה ומשתכר בה, ולפי תצהירו שלא נסתר - יש לו זיקות משמעותיות

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

נוספות לחבר המדינות לרבות אזרחות אזרית, מעורבות פוליטית, קשרים חברתיים, משפחתיים ותרבותיים ועוד.

המערער אמנם לא צירף מסמכים רבים לתצהירו כדי להוכיח את זיקתו לרוסיה (ובמסגרת זו לא צירף הסכם עבודה, תלושי שכר, הסכם שכירות וכיו"ב) ושמר על עמימות מסוימת בכל הנוגע לעבודתו (שכן הסתפק בהצהרה הכוללנית לפיה הוא עובד "כמנהל בעבור חברה זרה תושבת רוסיה"), אך העיד על כל העובדות המפורטות לעיל במסגרת תצהירו, ולא נשאל עליהן ולו שאלה אחת בחקירתו הנגדית.

29. אשר לאינדיקציות עליהן הצביע המוסד ותומכות בקיומה של זיקה לישראל - ובעיקר קיומם של דירת מגורים, רכב וחשבון בנק בישראל - שוכנעתי כי לא די בהן בנסיבות העניין כדי להוכיח זיקה מספקת (לקביעה דומה ראו בעניין **ששון**; עב"ל (ארצי) 27822-12-11 **מאיר יחיאל - המוסד לביטוח לאומי** (20.1.15); עב"ל (ארצי) 18308-12-17 **מיכאל שליימוביץ - המוסד לביטוח לאומי** (13.8.18); להלן: **עניין שליימוביץ**). קל וחומר, כאשר הנכסים האמורים נמצאים בשימושם של בני משפחתו הגרעינית של המערער, המתגוררים בישראל. אשר למגורי אשתו של המערער וילדיו בארץ - מרכז חייהם של בני המשפחה הקרובה הוא אכן אינדיקציה משמעותית ביותר אך גם לא בלעדית, ובתקופת הזמן הנוכחית ניתן לנהל חיי משפחה גם כאשר לכל אחד מבני המשפחה תושבות אחרות (וראו בקשר לכך את עניין **ספיר** - שאמנם נפסק לצרכי מיסוי אך ניתן להיעזר בו תוך לקיחה בחשבון של התכליות השונות, והוכרו בו חיי משפחה תוך נפרדות גיאוגרפית של שני בני זוג הגם שנתרו נשואים לכל דבר ועניין; להכרה בסגנון החיים המשתנה כמשליך על בדיקת התושבות ראו גם בעב"ל (ארצי) 273/03 **נעמי דוידי - המוסד לביטוח לאומי** (27.6.04); עניין **טייץ**; עניין **שפינט**).

בהתאם קבעתי בעבר כי "גם אם מרכז חיי ההורים משליך על קביעת מרכז חיי ילדיהם - עדיין יש לבחון כל אחד מבני המשפחה כשלעצמו ועל פי נסיבותיו"

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

(עניין עזה; וראוי לציין כי בעניין שפינט המוסד הוא שביקש לראות תושבות נפרדת לכל אחד מבני הזוג). בנסיבות המקרה, הנסיבות האובייקטיביות תומכות בקביעה כי המערער ואשתו החליטו שלכל אחד מהם יהא מרכז חיים במדינה אחרת, וזאת מבלי לפגוע בהיותם בני זוג ומשפחה.

30. המוסד לא הצביע על זיקות נוספות הקושרות את המערער לישראל דוגמת עיסוק כלשהו בישראל בתקופה הרלוונטית; הכנסה ממקור כלשהו בישראל; קשרים קהילתיים, תרבותיים או חברתיים; חברות בארגונים או מוסדות; וכיו"ב. מהראיות אמנם עלה כי המערער הועסק ככל הנראה על ידי מעסיקים ישראלים בחלק (קטן) מהתקופה, אך המוסד לא צירף נתונים כלשהם בקשר לכך, לא שאל על כך את המערער ואף אין מחלוקת כי המערער לא נשלח לרוסיה על ידי מעסיק ישראלי. המוסד אמנם טען לזיקה הנובעת מקבלת שירותי בריאות בישראל, אך כל שהוכח בהיבט זה הוא כי המערער ניסה לקבל שירות מקופת חולים בישראל בחודש יולי 2010 וסורב, ובהמשך לכך ערך לעצמו ביטוח פרטי וקיבל שירותי בריאות מכוחו. ככל שהמוסד ביקש להוכיח אחרת, אמור היה להציג מסמכים התומכים בטיעונו או לזמן את נציג קופת חולים "מכבי" לעדות. המוסד אף לא טען כי דובר בתשלום מיוחד בתקופת "המתנה" מכוח סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות, ולא נסתרה טענת המערער כי היה זה ביטוח פרטי לכל דבר.

הזיקות האובייקטיביות אינן מלמדות לפיכך על "כוונה להשתקעות" בישראל או רצון מצד המערער לקשור בה את גורלו (עניין דונייבסקי), וגם לא על "זיקה מהותית וקבועה לישראל" (עניין טייץ). במאמר מוסגר אציין כי אך לאחרונה התקבלה עמדת המוסד לשלילת תושבות במקרה דומה של שהות ממושכת באוקראינה לצרכי פרנסה, על אף דירה וחשבון בנק בישראל ועל אף ששני בניו של אותו אדם התגייסו לצה"ל (עניין שלימוביץ), ולא ברורה ההבחנה שעורך המוסד בין המקרים השונים.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

31. גם בנוגע לפן הסובייקטיבי - שוכנעתי כי מכלול הראיות נוטה לקביעה כי המערער, שהקשר היחידי שלו עם ישראל התמצה במגורים בה למשך ארבע שנים, לא ראה את מרכז חייו בישראל החל משנת 2003 ולא ראה עצמו כתושב ישראל או כמי שלוקח חלק במרקם החיים התרבותיים, החברתיים, הפוליטיים והקהילתיים בה. המערער העיד ולא נסתר כי לא נקלט בארץ מבחינה מקצועית וחברתית ולכן החליט להעביר את מרכז חייו לרוסיה על כל המשתמע מכך, כאשר לא התכוון לעבור באופן זמני לצרכי פרנסה בלבד אלא לצמיתות. אף אשתו של המערער, בחקירתה בפני חוקר המוסד שהוגשה מטעם המוסד, הדגישה כי **"בעלי לא יכול לגור פה יש לו בעיות מנטליות עם המדינה, הוא מוכן לבקר פה אבל לא לחיות פה, הוא משנת 2002 חזר בנפשו להיות אזרח אזרבייג'ן, הוא לא מאמין פה במערכת ולא דובר השפה העברית, הוא רק רוצה שאני והילדים נגור פה בשקט בארץ"**.

ביטוי אובייקטיבי לתחושה הסובייקטיבית ניתן למצוא בביקורו של המערער בסניף המוסד בשנת 2010, במהלכו נאמר לו כי הוא אינו תושב והוא השלים עם אמירה זו וקיבל אותה, ובהתאם רכש לעצמו ביטוח בריאות פרטי. עדות זו של המערער לא נסתרה (המוסד לא הביא לעדות את גב' מקוב), והיא אף משתלבת עם התשתית העובדתית (עצם רכישתו של ביטוח פרטי על ידו בסמיכות זמנים, והעובדה כי גם לאחר ביקורו במוסד - לא נשלחה אליו דרישה כלשהי בתשלום דמי ביטוח). המוסד אמנם טוען שעצם פנייתו של המערער לקופת החולים בשנת 2010 מלמדת כי ראה עצמו כתושב לפחות עד תקופה זו, אך גם בקשר לכך לא נשאל המערער ולו שאלה אחת בחקירתו הנגדית כך שלא ניתן לדעת מדוע סבר שהוא זכאי לשירותי בריאות והאם קישר זאת לנושא התושבות (במאמר מוסגר אוסיף כי המערער פירט בחקירתו החוזרת שבארבע השנים שקדמו לשנת 2010 ביצע בדיקות כלליות ברוסיה, כך שעובדה זו דווקא תומכת בהיות רוסיה מרכז חייו גם מבחינה זו).

32. המוסד מסתמך לצורך הוכחת הפן הסובייקטיבי על השאלון שמילאה אשתו של המערער בסיוע פקידת המוסד, בו ציינה כי המערער שוהה בחו"ל לצרכי עבודה,

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

אך לא שוכנעתי כי יש בכך כדי לשנות את התמונה. המטרה העיקרית של שינוי מקום המגורים בשנת 2003 אכן הייתה צרכי פרנסה, אך גם הגשמה עצמית, מעורבות פוליטית והשתייכות חברתית ותרבותית. לא בכדי, ציינה אשתו של המערער, באותו שאלון ממש, כי בעלה אינו רואה עצמו כתושב ישראל.

לאור זאת, בנסיבות העניין המיוחדות, ומבלי לפגוע במגמה הפסיקתית של הגמשת הזיקות הנדרשות לצורך הוכחת תושבות (עניין טייץ; עניין שפינט) - לא שוכנעתי כי מוצדק לפרוש את יריעת ה"תושבות" על המערער, אשר אינו רואה עצמו כבעל זיקה לישראל ואינו מעוניין להיות מוכר כתושב בה, לטוב ולרע. להסרת ספק אדגיש כי אין להסיק מכך כלל ועיקר כי בכל מקרה בו תושב ישראל מועסק או שוהה בחו"ל לפרקי זמן ממושכים יש לקבוע כי ניתק את זיקותיו לארץ, והחלטה תתקבל על סמך מכלול הנסיבות. במקרה זה, בו המערער הדגיש כי אין ולא הייתה לו כל זהות ישראלית; כי גם בשנים בהן התגורר בארץ - לא התערה בה; ובהתאם קיבל החלטה לנתק עצמו מהחיים בישראל כך ששהותו לפרקים בארץ נועדה לביקור בני משפחתו והבית ביוקנעם אינו ביתו ממנו הוא יוצא ואליו הוא בא, אלא מקום מגוריו של בני משפחתו שהוא מבקר בו - שוכנעתי כאמור, למרות גבוליות המקרה, כי אין לכפות עליו תושבות במדינה שהוא לא רואה עצמו כחלק ממנה.

33. לאחר כתיבת חוות דעתי עיינתי בחוות דעתו של חברי סגן הנשיאה אילן איטח, אך לא שוכנעתי כי יש להפריד בין התקופה שעד שנת 2010 לבין התקופה שלאחריה רק בשל פנייתו של המערער לקופת החולים במהלך אותה שנה. ראשית, אינני סבורה כי פנייה יחידה של המערער לקופת החולים - שבע שנים לאחר שעזב את הארץ ובמהלך ביקור משפחתי - מלמדת כשלעצמה כי ראה עצמו כתושב ישראל. קל וחומר, כאשר לא הוכח כל ממשק נוסף עם רשויות המדינה בתקופה זו; כאשר בשנים שקדמו לכך פנה המערער לטיפולים ובדיקות ברוסיה; כאשר לא הוכח כי הבין את הקשר בין תושבות לבין זכאות לשירותי בריאות וכלל לא נשאל על כך בחקירתו; וכאשר לאחר שנמסר לו במהלך אותו ביקור שאינו "תושב" - השלים עם החלטה זו ללא היסוס ורכש פוליסה פרטית.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 12-15-1293

עובדה זו מלמדת כי לא ביקש "ליהנות מפירוטיה" של התושבות, ואף לא נהנה ממנה בפועל.

לאמור יש להוסיף כי דווקא המוסד גילה דעתו בשנת 2010 שהמערער אינו תושב, ובהתאם לא דרש ממנו דמי ביטוח, וזאת לא רק מאותו מועד ואילך אלא גם לגבי השנים שקדמו לכך החל משנת 2005. עוד יש לקחת בחשבון כי הפן הסובייקטיבי ממילא אינו חזות הכול, וביחס למכלול הזיקות האובייקטיביות לא נטען ולא הוכח שינוי כלשהו בין השנים 2003-2009 לבין השנים שלאחר מכן. לאור כל זאת, לא מצאתי הצדקה לבצע הפרדה מלאכותית בין התקופות, מבלי שמי מהצדדים טען לכך.

34. **סוף דבר** - נוכח כל האמור לעיל, וככל שתישמע דעתי, יש לקבוע כי בנסיבות המקרה לא הייתה הצדקה לקבוע כי המערער היה תושב ישראל בתקופה שלאחר שנת 2003 ועד שנת 2013 (כולל). כתוצאה מכך, יבוטל חיובו של המערער בדמי ביטוח בגין השנים 2005-2010 וכן 2013. כן הייתי מציעה לחייב את המוסד בהוצאות המערער בגין ההליכים בשתי הערכאות בסך של 6,000 ₪.

סגן הנשיאה אילן איטח

עיינתי בחוות דעתה של חברתי השופטת סיגל דוידוב-מוטולה ובנסיבותיו הגבוליות והמיוחדות של המקרה שלפנינו ותוך מתן משקל לעמדה הסובייקטיבית של המערער, אני מצטרף לעמדתה בכל הנוגע לתקופה שמשנת 2010 (כולל). עד לשנת 2010 לא מצאתי ראיות אובייקטיביות שיש בהן ללמד כי בזמן אמת המערער לא ראה עצמו תושב ישראל. נהפוך הוא. העובדה כי בחודש יולי 2010 ניגש המערער לקופת חולים לקבלת שירות שניתן למי שהוא תושב ישראל, וכשנמסר לו על ידי הקופה כי אינו זכאי לשירות כי אינו תושב טרח ופנה לסניף המוסד מלמדת כי המערער לא ראה עצמו בזמן אמת כמי שניתק את תושבותו הישראלית ואף ביקש להנות מפירוטיה. יש לזכור כי לא אחת תושבות

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

אינה נוצרת או נפסקת בנקודת זמן מוגדרת, ולא אחת היא פרי הבשלה ומסקנה בדיעבד כאשר הכמות (משך הזמן) מקרינה על האיכות (טיב הזיקה לישראל). לפיכך, לו תתקבל עמדתי ידחה הערעור בכל הנוגע לחיובי המערער לשלם דמי ביטוח עד לשנת 2010 (לא כולל) ויתקבל ערעורו בכל הנוגע לדמי הביטוח המאוחרים לכך. בנסיבות אלה אציע שכל צד ישא בהוצאותיו.

השופטת לאה גליקסמן

אני מצטרפת לעמדתו של חברי, סגן הנשיאה אילן איטח.

נציג ציבור (עובדים) מר אמיר ירון

אני מצטרף לעמדתו של סגן הנשיאה אילן איטח.

נציג ציבור (מעסיקים) מר עמית שטרייט

אני מצטרף לעמדתה של השופטת סיגל דוידוב-מוטולה.

סוף דבר

בהתאם לדעת הרוב וכמפורט לעיל, מתאשרת קביעת המוסד לפיה המערער היה תושב ישראל בין השנים 2005-2009, אך מובהר כי לא הייתה הצדקה לקביעה זו ביחס לשנים 2010-2013 (כולל). משכך, נדחה הערעור בכל הנוגע לחיובי המערער לשלם דמי ביטוח עד לשנת 2010 (לא כולל), ומתקבל הערעור בנוגע לדמי הביטוח המאוחרים לכך.

בית הדין הארצי לעבודה

עב"ל 1293-12-15

בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

פסק הדין נחתם ביום ד' בתשרי תשע"ט (13 ספטמבר 2018) בהעדר הצדדים ונשלח אליהם, והותר לפרסום בנוסחו זה על פי החלטה מיום י"א בכסלו תשע"ט (19 בנובמבר 2018).

ניתן היום, י"ב כסלו תשע"ט (20 נובמבר 2018), בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

סיגל דוידוב-מוטולה,
שופטת

לאה גליקסמן,
שופטת

אילן איטה,
סגן נשיאה, אב"ד

מר עמית שטרייט,
נציג ציבור (מעסיקים)

מר אמיר ירון,
נציג ציבור (עובדים)